

Posudek bakalářské práce:

Helena CEDLOVÁ, *Hospodaření města Rakovník v první polovině 17. století.*

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2022, 61 stran.

Hospodářské dějiny a prameny, a to i pro období raného novověku, se bohužel v poslední době netěší velkému zájmu českých historiků, nejspíše i vzhledem k tomu, že se nejedná o jednoduché téma a samy prameny vyžadují kromě paleografických znalostí také výraznější porozumění dané problematice. Volbu tématu Heleny Cedlové, která se zaměřila na město Rakovník, tak lze jen uvítat.

Bakalářská práce H. Cedlové zahrnuje celkem šest kapitol. Zatímco Úvod (s. 1–2) se soustřeďuje zejména na rekapitulaci nejdůležitější současné literatury věnované městům a městským knihám (jedná se ovšem spíše o výběr příkladů než o souhrnný přehled), druhá kapitola (s. 3–9) představuje dějiny města Rakovník, a to nejen s využitím již klasických prací F. Levého a V. Kočky, ale i některých nejnovějších titulů a také archiválií. Právě jim, resp. rozsáhlému Archivu města Rakovník, je věnována další kapitola (s. 10–12), která seznamuje s jeho dějinami a uspořádáním, jež během svého působení jakožto správce rakovnického muzea a archivu zásadně ovlivnil učitel Jan Renner, přičemž moderní zpracování fondu bylo dokončeno až v roce 2010.

Čtvrtá kapitola bakalářské práce (s. 13–22) se již zaměřuje na stručné představení městské správy v Rakovníku (zejména se zřetelem na hospodářské záležitosti – obecnější informace se nacházejí již v kapitole věnované dějinám Rakovníka) a především přináší obsáhlejší výklad o městských knihách jak obecně, tak konkrétně a detailně o rakovnických městských knihách z období 16. a 17. století, počínaje dvěma knihami památnými (Archiv města Rakovník, inv. č. 82 a 83). Hlavní zájem autorky však oprávněně přísluší knihám hospodářského, resp. účetního charakteru (cenné je upozornění na rozdílné chápání příjmů a výdajů, resp. výnosů a nákladů v minulosti na s. 17), přičemž se i v tomto případě projevují zásahy Jana Rennera, který dochované prameny sestavil do několika konvolutů. Jedná se o purkmistrovské rejstříky (1607–1608, inv. č. 1385), partikulární purkmistrovské účty (1630–1635, inv. č. 1412), registra městských úředníků (1618–1622) s registry purkmistrů (1641–1650, obojí inv. č. 1411) a konečně o knihu příjmů a výdajů obce z let 1625–1679 (inv. č. 1386), která však neobsahuje záznamy z uvedené doby kontinuálně, ale pouze z let 1625, 1644–1646, 1657–1658, 1663–1664 a 1678–1679. Již z tohoto výčtu vyplývá, že tyto prameny mohou v důsledku své torzovitosti poskytnout ohledně hospodaření města zejména pro starší dobu jen omezený pohled. Autorka přitom přináší alespoň základní popis těchto pramenů, zahrnující formální podobu a informace o obsahu. Součástí čtvrté kapitoly je rovněž tabulka obsahující přehled rakovnických purkmistrů z let 1634–1635 a sestavená na základě partikulárních purkmistrovských účtů.

Nejrozsáhlejší část a vlastní jádro bakalářské práce H. Cedlové tvoří poměrně rozsáhlá a dále vnitřně členěná pátá kapitola, věnovaná rakovnickému hospodářství (s. 23–42). Autorka v ní postupně sleduje řemesla a živnosti ve městě (mezi nimiž hrálo významnou roli sladovnictví a samotné pivovarnictví, které tak dostalo největší prostor), dále městské příjmy (jejichž hlavním zdrojem byla především výroba piva – podobně jako jinde, ale i chov ovcí a rybníkářství), dluhy a rukojemství, berně a kontribuce (i když to jsou totožné pojmy) a nakonec

(další) výdaje (mj. platy „městským zaměstnancům“), pozornost je věnována i příslušným úředníkům. Výklad o jednotlivých složkách hospodaření by si zasloužil větší systematičnost, je však otázkou, nakolik dochované prameny umožňují je postihnout. Ostatně, sama autorka si je vědoma toho, že pokud „se dochovaly pouze zlomky hlavních register, je možné vytvořit odhad jen celkových objemů peněz, které prošly městskou pokladnou, nikoli rekonstruovat podrobnější strukturu“ (s. 23). Shrnutí výsledků celé práce obsahuje Závěr (s. 43–44).

V bakalářské práci nechybějí všechny obligatorní náležitosti, především dosti obsáhlý seznam pramenů a literatury (s. 45–50), stejně jako seznam příloh (s. 51) a zkratek (s. 51–52). Přílohy tvoří kromě dvou reprodukcí (lze zalitovat, že autorka nepřipojila alespoň nějakou ukázkou zkoumaných pramenů) zejména pět tabulek, zařazených většinou do textu (až na tabulku č. 5 zachycující přehled příjmů a vydání za rok 1625, umístěnou za textem), stejně jako dva grafy (které zřejmě nedopatřením v seznamu příloh chybějí).

Lze konstatovat, že Helena Cedlová si pro svou bakalářskou práci nezvolila snadné téma, přičemž navíc ani pramenná situace města Rakovníka není právě jednoduchá. Domnívám se ale, že autorka se s těmito úskalími (které by potrápily i zkušenější badatele) vyrovnala (i s ohledem na to, že se jedná o práci bakalářskou a její vznik provázely různé další komplikace) ještě poměrně úspěšně. Její práce je psána čtivě a srozumitelně, má jasnou a logickou strukturu, není zatížena ani nadměrným množstvím gramatických a stylistických chyb či překlepů nebo dalších formálních nedostatků (připomínku bych chtěla vznést k nezařazování mezer v datacích – např. v tabulce č. 2 na s. 24, kde snad hrála roli snaha o úsporu místa, nebo ve zkratkách „J. M. C.“ v citaci z pramene na s. 29, navíc nerozepsaných).

Bakalářská práce Heleny Cedlové představuje i přes všechna rakovnická specifika zajímavý příspěvek k dějinám městského hospodaření a zejména jejich pramenné základně, rozhodně splňuje požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

V Basileji dne 24. srpna 2022

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.